

## **Küresel Gıda Krizi mi Var?**

Koray Çalışkan

koray.caliskan@boun.edu.tr

Tarımsal ürün fiyatlarının olağanüstü artışını sağır sultan duydu. TMO satış bürolarının varlığından bile haberdar olmayan halk İzmir’de olduğu gibi sabahın köründe ucuza pirinç alabilmek için ofislerin önünde sıraya girmeye başladı. Buğdayın ve pirincin fiyatı iki katına çıktı. Yoksulların hayatta kalma maliyeti ikiye katlandı. Dünya’da gece yatağına aç girenlerin sayısı 850 milyona dayandığı, günde 2 dolardan az bir miktarla geçinmeye çalışan iki milyar insana iki dolarla artık daha az yiyecek alacağı bir dünyada yaşıyoruz. Böyle giderse daha da kötü olacak.

## **NE KRİZİ BU?**

Dünyada gıda krizi yok. Neo-liberalizmin krizi var. Bugün Dünya’da üretilen gıda ayda hayat olsa ona bile yeter. Her 100 kişi için 110 kişilik gıda üretiyoruz. 10 kişi açlık sınırında yaşıyor, 20 kişi yeterince beslenemiyor. Aydan biri gelse bize baksa “kafayı yediniz her halde” derdi. Kafayı yemedik. Kapitalistiz.

1977’den itibaren dünyaya yayılan ve küresel kapitalizmin yeni formu Neo-liberalizm piyasa mekanizmasının düzgün çalışması durumunda tarımsal üretim ve değişim mekanizmalarının optimumunda, yani olası en iyi durumda çalışacağını öngörmüştü. Serbest ticaret olsun, halkların karnı doysun demişlerdi. Halklar işsiz, halkalar aç, halklar huzursuz.

Aslı kriz neo-liberalizmin krizi. Gıda egemenliğini opsiyon ve vadeli işlemler piyasalarının spekülör tüccar egemenliğine bırakan, insan ve diğer türlerin devamını, çevre ile kurduğu ilişkinin mahiyetini neo-liberal piyasalara bırakan zihniyetin ve siyasetin krizi.

## **KRİZİN NEDENİ NE?**

Pirincin ve buğdayın fiyatının artması Çin ve Hindistan gibi ülkelerdeki nüfusun zenginleşip çok yemek yemeye başlamasıyla alakalıymış. Bunu söyleyenler çıldırması olmalı. 1) Çin ve Hindistan’ın gelir artışı gelir dağılımı asimetrisi nedeniyle en yoksul halka yansımıyor. 2) Yansıya bile 8 ayda iki katına mı çıktı bu artık yoksul olmayan zenginler? 3) Hadi diyelim ki dedikleri doğru. Ama bu gelişmeler yeni ortaya çıkmadı, Chicago Vadeli İşlemlerde iki sene önce bugünün pirinç fiyatları neden şimdiki fiyatın yarısı kadar? Piyasayı bu kadar iyi anlayanlar, fiyat artışlarını arz taleple açıklayanlar neden yanıldılar?

Yanıt basit. Bilmiyorlardı. Bilemezler. Bilirlerse para kazanamazlar. Zira pirinçten en çok para kazananlar çeltikle pirincin farkını bilmeyenlerdir. Uluslararası finans piyasalarının neo-liberal zihniyetteki dönüşümünün sonucu budur. Sorun hastalık değil, sorun talep artışı değil, sorun arz düşmesi değil, sorun zenginleşip çok yiyen Doğulular değil, sorun dünya gıda güvenliğini tehdit eden, organiği endüstriyeli aynı olan şirket tarımıdır.

## **KRİZ NASIL AŞILIR?**

Öncelikle tarımsal üretim ve değişim zincirlerinin köylüler yani onu üretenler tarafından idare edilmesi gerekir. Benim gibi doktoralı uzmanların bu meselelerin ancak kısıpına o da dikkatle davet edilmesi gerekir. Merkezde köylüler olmalı, gıda üretimine katılmayanların gıda üretim ve değişim mekanizmalarından el çekmesi gerekir. Hele hele bizim tarım bakanının...

Bunun tek bir yolu var. Köylülerin örgütlenmesi. Yeni bir değişim mekanizması kurmaları ve bunu kentlilere kabul ettirmenin yolunu bulmaları.

Hadi canın demeyin. Düşünün Türkiye’de satılan çiçekleri üç tüccar pazarlıyor olsaydı, 7,000 köylü onlara çalışıyor olsaydı, ben de çıkıp üreticiler kendileri pazarlasınlar ürünlerini, planlama yapsınlar, böyle saçma şey olmaz deseydim ne derdiniz? Hadi canım mı?

Böyle diyenler varsa Karanfilköy’e bir gitsinler. Tüccara ihtiyaç ortadan nasıl kalkar görsünler. Ben köylülere güveniyorum. Onlar kendilerine ne kadar güveniyor?